

10:1447
C: 2
12-5-'1966

STADS- EN DORPSGEZICHTEN ex artikel 20 MONUMENTENWET.

AMERONGEN, gemeente Amerongen.

Toelichting.

Het te beschermen dorpsgezicht omvat het op de bijgevoegde kaart (Rijksdienst voor de Monumentenzorg, nr. 033) door een stippellijn begrensd gebied.

Het dorp Amerongen is bijzonder fraai gelegen op de grens van de Utrechtse heuvelrug en het rivierenlandschap met zijn rijke afwisseling van bouw- en graslanden, boomgaarden en beboste percelen. Ten zuiden van de dorpskern verbreden de uiterwaarden langs de Nederrijn zich tot ruim 1,5 km. Deze uiterwaarden vormen een boeiend contrast met het dicht beboste gebied van de Utrechtse heuvelrug.

Dit contrast wordt bij het dorp versterkt door de situering van de oude dorpskern, waarin de belangrijkste straten en wegen vrijwel de hoogtelijnen volgen, die langs de voet van de Utrechtse heuvelrug gedacht kunnen worden.

In het dorp, zoals dit zich bij nadering vanuit het westen presenteert, domineren twee monumenten van uitzonderlijke betekenis: het in de uiterwaarden gebouwde statige huis Amerongen en de rijzige, zeer fraai behandelde toren van de Nederlands Hervormde kerk. Het huis Amerongen werd ± 1677 opgetrokken, nadat het oudere, laat-middeleeuwse huis in 1672 was verbrand. De begrenzing van het kasteelterrein wordt aan de van het dorp afgekeerde zijden gemarkeerd door een dijklichaam met een zeer rijke boombeplanting. Aan de westzijde van het kasteel is op dit dijklichaam de weg naar het veer aangelegd. Het dorp Amerongen kan in zijn huidige situatie des te meer gelden als een gaaf voorbeeld van een kasteeldorp, omdat de naaste omgeving van het huis en de kerk in hun aanleg geheel en, wat betreft de bebouwing, voor het merendeel in oorspronkelijke vorm bewaard gebleven zijn. Het geldt hier de met elkaar corresponderende en op elkaar afgestemde elementen: De Hof, de Overstraat, de Margaretha Turnorlaan die de toegang vormt van de Overstraat naar het kasteelcomplex en de Drostestraat. Aan de laatstgenoemde straat is het historische Drostehuis gelegen. Vervolgens vormt een aantal historische panden van goed gehalte aan de Burgemeester Van den Boschstraat, mede gezien het wegenbeloop, aanknopingspunten voor een dorpsgezicht op grond

van de Monumentenwet.

Een als afzonderlijk dorpsgezicht te beschermen eenheid vormt de ten oosten van de dorpskern, voorbij de begraafplaats, gelegen groepering tabaksschuren. Op zichzelf vormen deze bedrijfsgebouwen reeds een zeldzaamheid, daar er maar zeer weinig opstallen van de vroeger voor deze streek zo belangrijke tabakscultuur meer overgebleven zijn. Te meer verdient het aanbeveling de hierboven genoemde schuren onder de bescherming van het dorpsgezicht te stellen, omdat er geen ander geval aanwijsbaar is, waarin tabaksschuren zo zeer in de nabijheid van een belangrijke dorpskern zijn gelegen, dat zij daarmee in één verband kunnen worden gevat. Het zou uit dien hoofde ten zeerste te betreuren zijn, indien in de toekomst deze ook uit landschappelijk oogpunt belangrijke situatie door uitbreiding van de onmiddellijk ten westen hiervan gelegen woonbebouwing dan wel door incidentele vestigingen zou worden aangetast.